

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМУ, МІСЦЕВКОМУ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ
ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р. № 16 (1469). Виходить щотижня. 16 КВІТНЯ 1982 РОКУ. Ціна 2 коп.

**ХАЙ ЖИВЕ У ВІКАХ ІМ'Я І СПРАВА
ВОЛОДИМИРА ІЛЛІЧА ЛЕНІНА!**

(Із Закликів ЦК КПРС до 1 травня).

**ЗАВТРА
всесоюзний
ЛЕНІНСЬКИЙ
КОМУНІСТИЧНИЙ
СУБОТНИК!**

ВІТАЄМО!

Наказом міністра вищої і середньої спеціальної освіти СРСР В. П. Єлутіна нагороджені нагрудним знаком «За відмінні успіхи в роботі в галузі вищої освіти» по Одеському державному університету ім. І. І. Мечникова:

- БІЛАНЧИН Я. М., доцент, кандидат географічних наук.
ВОЛОШАНОВСЬКИЙ І. С., доцент, кандидат хімічних наук.
ГАВРИЛЬЧЕНКО М. Л., доцент, кандидат фізико-математичних наук.
ГРИЗОВА І. О., доцент, кандидат філософських наук.
КОВАЛЕНКО Н. П., доцент, кандидат фізико-математичних наук.
РАКОВСЬКИЙ М. Ю., завідувач кафедри, професор, доктор історичних наук.
СЕВАСТ'ЯНОВ В. Д., завідувач кафедри, професор, доктор біологічних наук.
ТАРАНЕЦЬ В. Г., декан факультету РГФ, доцент, кандидат філологічних наук.
ЧЕРВОНИЙ Ю. С., декан юридичного факультету, доцент, кандидат юридичних наук.

ПОВНОПРАВНІ ГОСПОДАРИ

Студенти-господарі своєї дімівки... Так визначила напрямок своєї роботи студентська профспілкова організація ОДУ, шукаючи для неї нові і нові форми. У гуртожитку, зокрема, введено проживання студентів за факультетами, навіть за курсами і групами. А дирекція студмістечка, постійно піклуючись про дотримання громадського порядку, в вечірній час ввела додаткове чергування членів студради і оперативних груп і єдину пропускну систему.

Щоб стимулювати роботу активістів гуртожитків, профспілка оголосила конкурс на кращу організацію умов праці, побуту і відпочинку. І студенти гаряче запрацювали. Вже сьогодні в гуртожитку № 5 оформлена Ленінська кімната. І в інших гуртожитках чимало робиться хороших справ. Але не всі гуртожитки ма-

ють практичну можливість повноцінно включитись у конкурс. В гуртожитку № 7 не вистачає інвентаря, ще далеко до повного оформлення конференц-залу, який так потрібний студентській молоді.

Та, не дивлячись ні на що, молодь робить все необхідне, що тільки від неї залежить. Чудові стінгазети висять сьогодні в гуртожитку, активно проводяться вечори відпочинку, своїми руками створений радіовузл...

Отже, студентам потрібна також і матеріальна підтримка з боку деканату, адміністрації університету, зокрема — АГЧ. Сьогодні, наприклад, гостро постає питання очистки території студмістечка від будівничого мотлоху.

**Л. ЧУМАЧЕНКО,
студентка III курсу
філфаку, слухачка ШМЖ.**

Позивні «Червоної суботи»

Біля 6 тисяч членів університетського колективу візьмуть участь у традиційному Ленінському комуністичному суботнику. 17 квітня 200 студентів географічного відділення ГГФ будуть упорядковувати мальовничі приморські схили міста. Студенти історичного, біологічного, геолого-географічного факультетів упорядкують алеї, клумби, квітники ботанічного саду.

* * *

В спортивно-оздоровчому таборі в Чорноморці 100 студентів мехмату проведуть земельні роботи, висадять молоді дерева, квіти, пофарбують будиночки. Буде зроблено все, щоб в новому сезоні відпочиваючі були задоволені.

* * *

50 істориків допоможуть співробітникам наукової бібліотеки систематизувати нові надходження літератури, впорядкують книжкові фонди.

* * *

Більшість студентів всіх факультетів упорядковуватимуть свої гуртожитки.

* * *

50 фізиків в цей день допоможуть співробітникам кафедри фізичного виховання в підготовці стадіону університету до літніх спортивних змагань та занять фізкультурою.

* * *

Біля 200 чоловік буде працювати на благоустрої астрономічної обсерваторії.

* * *

В студентській бібліотеці студенти факультету романогерманської філології приберуть читальні зали та фонди.

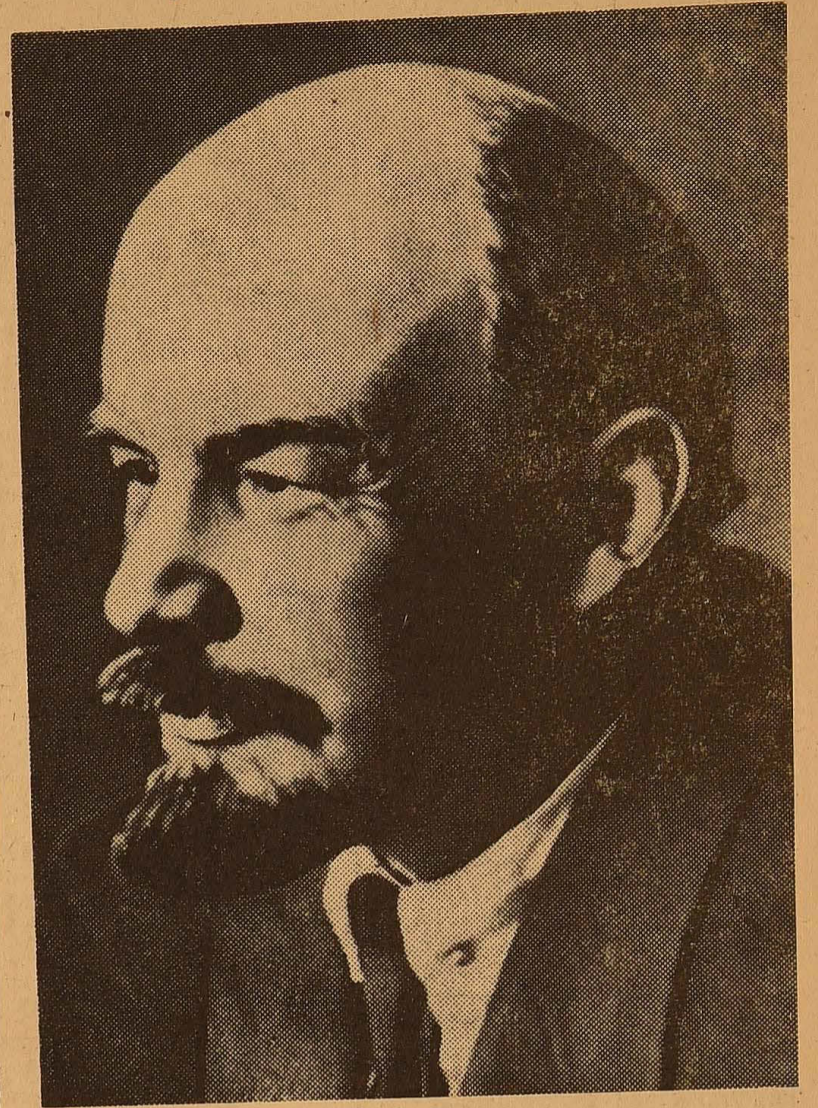
* * *

На впорядкуванні вулиці Щепкіна, Пролетарського бульвару візьмуть участь студенти різних факультетів ОДУ.

**Штаб Ленінського
комуністичного
суботника ОДУ.**

22 квітня — 112-а річниця з дня народження В. І. Леніна

ВОЖДЬ І ВЧИТЕЛЬ

Володимир Ілліч Ленін. Це ім'я близьке і безконечно дороге мільйонам людей. Воно живе і вічно буде жити в серцях і умах трудівників всіх країн. Ленінські ідеї служили і будуть служити провідною зорею в боротьбі за краще майбутнє, за мир, демократію, соціалізм і комунізм.

Вийшовши на революційну арену класової боротьби, як вірний і стійкий послідовник Маркса і Енгельса, Ленін всебічно розвинув їх революційне вчення. Володіючи неперевершеним даром наукового передбачення, надзвичайно глибокого проникнення в саму суть подій і явищ, що відбуваються, творчо застосовуючи діалектико-матеріалістичний метод до аналізу нових історичних умов, він збагатив принципово важливими положеннями всі складові частини марксизму, відкрив новий етап в його розвитку.

Неоціненною ідейно-теоретичною і методологічною зброєю революціонерів всіх країн стало ленінське вчення про імперіалізм, про соціалістичну революцію і диктатуру пролетаріату, про партію, про класових спільників пролетаріату в боротьбі за демократію і соціалізм, про нерозривний зв'язок соціального і національного звільнення, а також про принципи мирного співіснування держав з різним суспільним ладом. Важливе значення мають ленінські ідеї про захист соціалістичної Вітчизни. Вершиною теоретичної творчості Леніна явилась створена ним наука про шляхи будівництва соціалізму і комунізму.

Ленінізм — це марксизм сучасної епохи, єдине вчення міжнародного робітничого класу, що безперервно розвивається, єдине, цілісне. Його непересічне значення полягає в тому, що він глибоко і точно виражає інтереси трудівників, потреби всесвітнього соціального прогресу, дозволяє виробляти правильні відповіді на найпекучіші життєві питання сучасності, озброює науковим розумінням перспектив суспільного розвитку.

Росія — батьківщина ленінізму. Проте ленінізм не виключає російське вчення. Наш вождь узагальнив досвід всього світового визвольного руху в епоху загибелі капіталізму і переходу людства до соціалізму і комунізму. Ленінізм — вчення інтернаціональне. Його висновки і положення здатні застосовуватись в усіх країнах світу.

Ленінізм вчора — це перемога Великого Жовтня і побудова першого соціалістичного суспільства, могутній заклик до свободи і соціальної справедливості, що підняв на боротьбу сотні мільйонів людей. Ленінізм сьогодні — це реальний соціалізм, це могутній комуністичний і визвольний рух, це ліквідація колоніального панування і створення нових незалежних держав, це корінна зміна співвідношень сил на користь соціалізму і миру. Ленінізм завтра — це комуністичне суспільство в нашій країні, торжество соціалізму в багатьох інших країнах, нові перемоги сил соціального і національного звільнення. Це важливі успіхи в боротьбі за міцний і справедливий мир і дружбу всіх народів.

Великою історичною заслугою Леніна постало створення пролетарської партії нового типу — живого втілення нерозривної єдності наукової теорії і революційної практики, натхненника і вождя будівництва нового суспільства. Партія продовжує в наші дні велику ленінську справу. На основі марксистсько-ленінського вчення КПРС аналізує хід історичного розвитку, виробляє свій політичний курс і веде наш народ ленінським шляхом.

ВИХОВАННЮ СТУДЕНТІВ — ПОВСЯКДЕННУ УВАГУ

Підготовка спеціаліста, озброєного марксистсько-ленінською теорією, який вміє застосувати її в своїй практичній діяльності, ясно усвідомлює цілі і завдання нашої партії та уряду, безмежно відданого великій справі побудови комунізму в нашій країні, — головне завдання будь-якого радянського вузу, в тому числі і нашого університету.

Сьогоднішній студент — це завтрашній спеціаліст, котрому належить очолити колективи людей, займатись їх навчанням і вихованням в дусі комуністичних ідеалів. Тому колектив університету, кафедри, викладачі проводять велику роботу з тим, щоб передати студентам не тільки міцні знання, але і свою комуністичну переконаність, партійну пристрасність, принципи.

Одним із найважливіших напрямків в цій роботі ми бачимо в цілеспрямованому атеїстичному вихованні студентів, що стає ефективним засобом формування єдності знань, переконань і практичної діяльності.

Практична підготовка молодих атеїстів в вузі — це певна сукупність різноманітних видів і форм діяльності, завдяки яким теоретичні знання студентів стають життєвими, повнокровними, виробляються якості справжніх борців з релігійною ідеологією. Така підготовка допомагає студенту перетворити інтуїтивні атеїстичні пізнання в наукові переконання.

Велика роль в атеїстичному вихованні студентської молоді відводиться науковому атеїзму. При цьому до викладання курсу наукового атеїзму ми підходимо диференційовано: по-перше, з урахуванням специфіки різних факультетів і спрямова-

ності їх роботи, по-друге, з урахуванням детального аналізу релігійної обстановки в Одеській області.

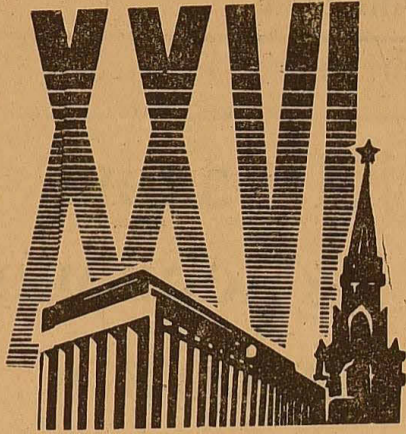
Так для студентів істфаку і факультету романо-германської філології додатково до курсу «Основи наукового атеїзму» читається спецкурс «Реакційна сутність союзу іудаїзму і сїонізму», на філологічному факультеті, де функціонує українське відділення, викладаються спецкурси «Критика сучасної філософії католицизму», «Україна і католицизм», «Історія і сучасність». Майбутнім юристам подається спецкурс «Радянське законодавство про релігійні культури». При вивченні наукового атеїзму на філологічному факультеті і факультеті РГФ особливо увага приділяється атеїстичній спрямованості ряду творів радянських і зарубіжних письменників, публіцистичних матеріалів, вивчення яких передбачено обов'язковими програмами.

Три роки успішно працює атеїстичний клуб гуманітарних факультетів. Покращилось атеїстичне виховання в процесі підготовки спеціалістів з природничих наук: фізиків, хіміків, математиків, біологів і геологів.

На природничих факультетах природничо-наукове обґрунтування атеїзму охоплює найважливіші світоглядні проблеми фундаментальних наук, що вивчаються на цих факультетах. Наприклад, для студентів-біологів це — проблеми біо- та антропогенезу, критики релігійного міфу про душу з позицій сучасної нейрофізіології, використання дарвінізму для викривання теологічних «доказів» буття бога та ін. Що стосується аналізу релігійної обстановки в Одеській об-

В. СЕРДЮК,
ректор Одеського
університету, професор.

ласті при читанні лекцій з атеїзму, то тут ми знайшли такий, найоптимальніший варіант: враховуючи обмеженість об'єму курсу, ми виносимо вивчення ряду релігійних вчень, не типових для республіки (буддизм, іслам тощо) на самостійну проробку.

В учбово-виховному процесі, в усній і друкованій пропаганді забезпечується високий ідейно-теоретичний рівень викриття реакційної сутності і практики католицької та уніатської церкви, їх злочинного зв'язку з фашизмом, українським буржуазним націоналізмом та антикомунізмом.

Вчені університету надають велику допомогу партійним організаціям міста, районів Одеської області і республіки в антирелігійній пропаганді. Так, викладачі кафедр філософії, політекономії, наукового комунізму, нової і новітньої історії по-

силили критику соціально-економічної доктрини Ватикану, вчені-філологи розробили цикл лекцій «Відображення боротьби українського народу проти Унії в українській літературі», наукова і студентські бібліотеки університету організували постійно діючі виставки «Ідеологія і практика католицизму».

Восьмий рік підряд вчені університету ведуть цикл телевізійних передач під назвою «Атеїстичні діалоги». Цей цикл одержав високу оцінку республіканської і центральної преси, зокрема був відзначений на сторінках газети «Правда». В ці дні готується п'ятдесятий відомий фільм, котрий викриває дії міжнародного сїонізму, його реакційну сутність.

Разом з тим суттєвим недоліком нашої роботи в даному напрямку була відсутність до останнього часу єдиного центру, який би, з одного боку, спрямовував і координував діяльність з атеїстичного виховання студентської молоді, з іншого — став би органом, що узагальнює результати і досвід роботи. Сподіваємось, що таким центром стане кафедра етики, естетики та атеїзму при Одеському університеті, рішення про створення якої нещодавно прийнято Мінвузом республіки.

Іншим важливим напрямком роботи з комуністичного виховання студентської молоді є військово-патріотичне виховання студентів. Цікавий досвід роботи в цьому напрямку накопичений колективом кафедри історії КПРС. Тут на протязі 16 років успішно працює військово-патріотичний клуб «Іскра». Відбулись десятки зустрічей з учасниками Великої Вітчизняної війни, ветеранами Комуністичної партії і Ленінсь-

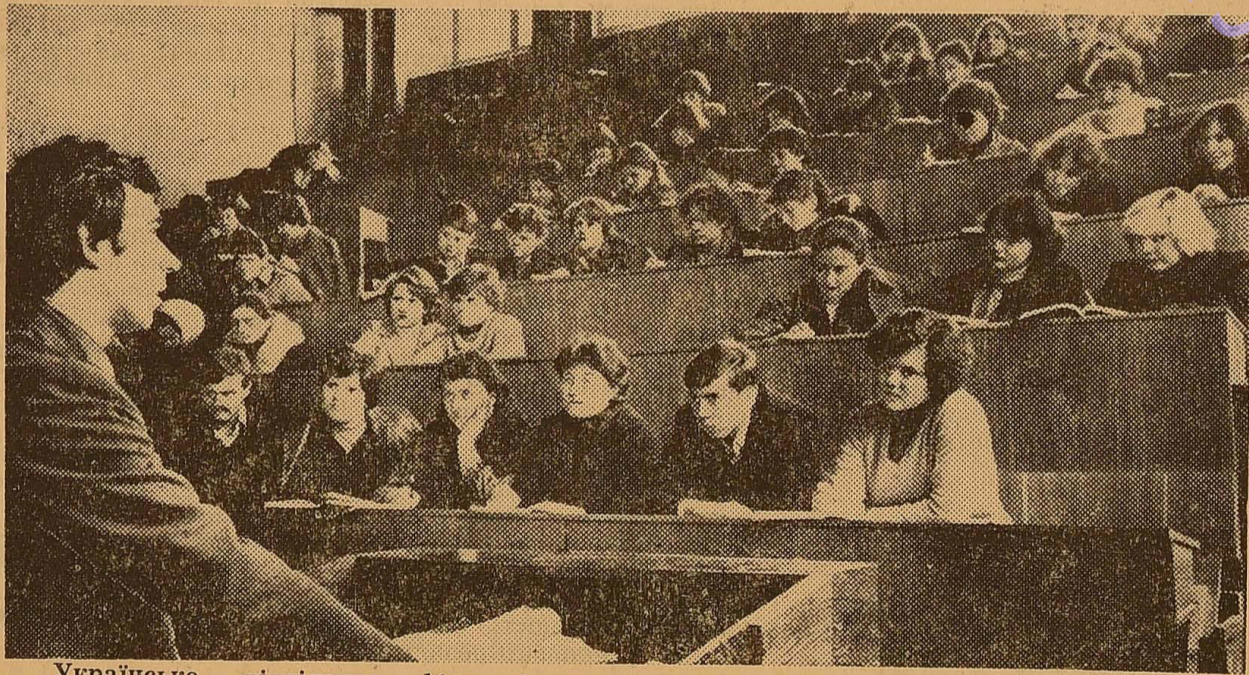
кого комсомолу. Робота проводиться в тісному зв'язку з партійними організаціями військових частин.

Члени клубу «Іскра» підтримують тісні зв'язки з військовою кафедрою, беруть участь в проведенні торжеств, виступають з лекціями і бесідами. Практикуються сумісні військово-патріотичні заходи з студентською та армійською молоддю: теоретичні і читацькі конференції, тематичні вечори в частинах і підрозділах Одеського гарнізону.

Ці заходи допомагають молодим воїнам і студентам краще усвідомити сутність і значення ленінських заповітів, вказівок КПРС про захист соціалістичної Вітчизни. Школу військово-патріотичного клубу «Іскра» пройшли сотні студентів; чимало з них після закінчення вузу були покликані в армію, стали політпрацівниками і командирами, вмілими вихователями солдат.

В радянському суспільстві немає місця проявам аполітичності, національної обмеженості, політичної недалекоглядності, моральної розбещеності, як не може бути і байдужого ставлення до цих негідних радянського громадянина явищ. За проступки морального та ідеологічно шкідливого характеру, що допускаються окремими студентами, несе відповідальність і той колектив, в якому вони живуть, вчать і виховуються.

Берегти і примножувати революційні, наукові, громадські традиції, постійно виховувати на них молоде покоління — в цьому бачать свій обов'язок партійний комітет, професорський — викладацький склад, громадські організації Одеського університету.

Українське відділення філологічного факультету. На знімку: кандидат філологічних наук доктори А. БОНДАР читає лекцію з курсу історичної граматики для студентів III курсу. Фото М. РИЖАКА.

НЕЗАБУТНЄ ВРАЖЕННЯ

Профспілки вносять свій вагомий вклад в задоволення матеріальних і духовних потреб трудівників. Вони мають в своєму розпорядженні значну матеріальну базу, фінансові засоби для організації здорового відпочинку, санаторно-курортного лікування, фізкультури і спорту, туризму.

В цьому зв'язку хочеться відзначити, що місцевий комітет профспілок Одеського університету проявляє піклування в цьому питанні, зокрема в справі організації туризму по країні.

Так, в 1982 році в зимові канікули з 5 по 13 лютого туристським поїздом «Одеса» була здійснена поїздка за маршрутом: міста Одеса — Київ — Львів — Ужгород —

Мукачево — Яремча — Чернівці — Кишинів — Одеса, де ми, співробітники і викладачі університету, взяли участь в цій захоплюючій мандрівці. Умови для подорожі в турпоїзді — чудові. Розміщення в купейних вагонах, трьохразове харчування в вагонах-ресторанах. По прибуттю в міста чекають чітко організовані автобусні екскурсії, вистачає вільного часу для самостійного ознайомлення з пам'ятками культури. А дивитись, на наш погляд, є на що: кожне місто має свою багату, неповторну історію, свої особливості, даруючи чимало незабутніх вражень. Ми побачили і відчули велич значних змін, що відбулись на радянській землі.

Надзвичайно сильне враження залишили по собі міста Яремча, Мукачево, перевал «Беркут», спортивний комплекс «Варохта».

Ми добре відпочили, поповнили свої знання з історії Батьківщини, познайомилися з пам'ятниками духовної і матеріальної культури.

Ця подорож подарувала нам радість спілкування з новими друзями.

М. ІРЗА,
голова профбюро
профспілкової
професорсько-
викладацької
спілки і співробітників
юридичного
факультету.

ВчатьсЯ прожектористи

В Будинку самодіяльної творчості ім. Л. Українки відбулось засідання обласного активу громадського контролю. Серед слухачів були і члени штабів «Комсомольського прожектора» вузів міста. З доповіддю виступив голова Облрадрпрофу А. Г. Гурський, який розповів про роботу підприємств громадського харчування. Доповідач підкреслив, що необхід-

но більше використовувати в роботі народного контролю засоби масової інформації, в тому числі «Комсомольський прожектор». Збори прийняли звернення до громадських контролерів області.

Ф. ФІСЕНКО,
начальник штабу
«Комсомольського
прожектора»
філфаку,
слухач ШМЖ.

По вузах країни

930 запитань одержав від студентів Свердловський обласний комітет партії, коли йшла підготовка до цієї зустрічі. Ще 144 постуило під час зустрічі. Теми були найрізноманітніші: від економіки до моралі, від комсомольського життя до міжнародної політики. Проте об'єднувало їх одне — політична зрілість студентства, глибока зацікавленість в дійовому вирішенні проблем нашого розвитку, стремління знати істину.

В Палаці молоді зібралось понад півтори тисячі людей — практично представники від кожної студентської групи всіх 16 вузів області.

П'ять годин продовжувалась зустріч. На запитання студентів відповідав член ЦК КПРС делегат XXVI з'їзду партії, перший секретар Свердловського обкому КПРС Б. М. Єльцин. Відвертість і повне довір'я, широта світогляду, точна логіка мислення, образність викладу підкорили аудиторію, кожне слово залагало в душу, будило думку і почуття.

В спектаклі «Фізика» за п'єсою Дюренматта всі ролі виконали викладачі, студен-

ти і наукові працівники Томського університету. Прем'єру цієї постановки показав народний театр місцевого Будинку вчених. Десять спектаклів поставив за 30 років існування цей колектив. Зараз його репертуар прикрашають твори Вампілова, Шулшина, Розова.

Двічі на рік в Уральському університеті проводяться огляди художньої самодіяльності агітбригад СБЗ. Осінній огляд — це «заявка» на заїгн, в якому беруть участь і кандидати. Весняний — контрольний: треба показати, з чим заїгн поїде на будови.

КНИГИ З РОСІЇ

Книги, одержані із Росії, склали більшу частину особистої бібліотеки К. Маркса. Інтерес до російського народу у нього пробудила книга «Положення робітничого класу в Росії» В. В. Флеровського. Вона настільки зацікавила Маркса, що він приступив до вивчення російської мови. Робота Флеровського багато в чому явилась відкриттям для Маркса. В листі до Ф. Енгельса від 10 лютого 1870 року він писав: «Це найважливіша книга, яка тільки з'явилась після твоєї роботи «Положення робітничого класу в Англії».

Книгу прислав в жовтні 1869 року із далекого Петербурга М. Ф. Даніельсон. Згодом він постійно турбувався про поповнення бібліотеки Маркса російськими виданнями. Крім того, Даніельсон продовжував роботу Г. Лопатіна над російським перекладом «Капіталу» Маркса. В 1872 році Маркс одержав його видання. Це був перший переклад іноземною мовою видатної праці XIX століття.

«Капітал» був надрукований тьохтисячним тиражем всього за півтора місяці. Коли книга нарешті була доставлена в Петербурзький цензурний комітет, цензори Скуратов і де Роберті видання прочитали, порадилися і вирішили, що праця Маркса малодоступна, а вчення непристосоване до російської дійсності. Проте портрет автора в книзі помістити не дозволили... 8 квітня 1872 року «Капітал» з'явився на прилавці книжкового магазину А. А. Черкесова. Він і помітив в газеті «Петербургские ведомости» оголошення про продаж книги.

Газетні і журнальні шпальти російської періодичної преси закрили відгукми і зсиленнями на «Капітал».

Після перших похвальних відгуків з'явилися і злісні нападки на «Капітал» буржуазних економістів.

Незабаром київський професор політекономії М. Зібер опублікував в журналах

«Слово», «Отечественные записки», «Знание» ряд статей, що стали джерелом відомостей про сутність економічної теорії Маркса.

Відомо, що з журнальними статтями були ознайомлені члени Південноросійського Союзу робітників, що незадовго виник в Одесі.

Вказавши на можливість застосувати відкриті Марксом закони розвитку капіталізму до умов Росії, М. Зібер з кафедрі вів неухильну пропаганду головної економічної праці століття. Про «Капітал» студентство України узнавало й на лекціях професора Новоросійського (Одеського) університету О. С. Поснікова.

В бібліотеці Маркса були магістерська і докторська дисертації професора політекономії Новоросійського університету О. С. Поснікова «Общинне землеволодіння». Одна із них вийшла в типографії Ульріха в Одесі в 1877 році. Читацькі помітки свідчили про напружену роботу Маркса над виданнями.

О. С. Посніков перейшов в Одеський університет із Московського в 1878 році. За роки викладання він виховав в стінах університету сотні прихильників «Капіталу». Його лекції викликали сенсацію. За свідченням сучасника, «їх відвідували навіть професори і для слухання їх намагались проникнути в університет такі особи, які з певних причин не мали права відвідувати його».

Реакційно настроєна професура університету не могла не бачити величезного впливу Поснікова на молодих викладачів і студентів. Кращим тому свідченням були їх роботи з зсиленнями на «Капітал».

Не дивлячись на заборони, вчення Маркса завойовувало серця студентів університету.

**С. ЖАВОКРИЦЬКА,
бібліограф музею
рідкісної книги НБ.**

НАЙВАЖЛИВІШИЙ аспект забезпечення високої якості викладання — це вдосконалення методів навчання і підвищення педагогічної майстерності вчених-педагогів. При цьому треба мати на увазі, що обидві сторони проблеми — вдосконалення методів і підвищення педагогічної майстерності тісно пов'язані між собою.

В практиці нерідко думають, що вдосконалення викладання можливо тільки при умові, коли на факультеті чи кафедрі придумали новий метод викладання. А якщо нових методів немає, то тоді винують педагогів в консерватизмі, у прихильності до «традиційних» методів, в застоял педагогічній думки.

Але такий підхід помилковий. Створити новий метод досить складно. А ось майстерність застосування будь-якого методу — це дійсно те нове, що і повинно бути предметом піклування кафедри і мірою оцінки роботи педагога.

В чому ж виражається майстерність застосування методу? Дидактика дає вірну відповідь на це запитання: в умінні педагога використовувати різноманітність методичних засобів. Будь-який метод, в тому числі і вузівську лекцію, можливо застосовувати в необмеженій кількості. А варіація здобувається при допомозі творчого використання методичних засобів.

Так, наприклад, вузівську

лекцію за допомогою методичних засобів, можливо зробити проблемною або інформаційною, оглядовою або установочною, вступною або заключною, лекцією-демонстрацією або лекцією-розповіддю, лекцією-бесідою, а також лекцією з нормативного курсу або спецкурсу.

Говорячи про майстерність педагога, треба мати на увазі не тільки вміння викорис-

товувати методичні засоби. Найважливіше значення має і особистий фактор. Особистість педагога впливає на студентів в не меншій мірі, ніж методи і методичні засоби, якими він користується. Як показують дослідження, особистість вченого-педагога розкривається в очах студента такими якостями: чіткість і переконливість наукових і ідейно-політичних позицій, знання сучасних проблем науки, довіря до студентів.

Особливу увагу звертають зараз на вдосконалення лекційного викладання. Мінвуз СРСР розробив інструктивний лист «Про підвищення рівня лекцій, підсилення їх значення в підготовці спеціалістів».

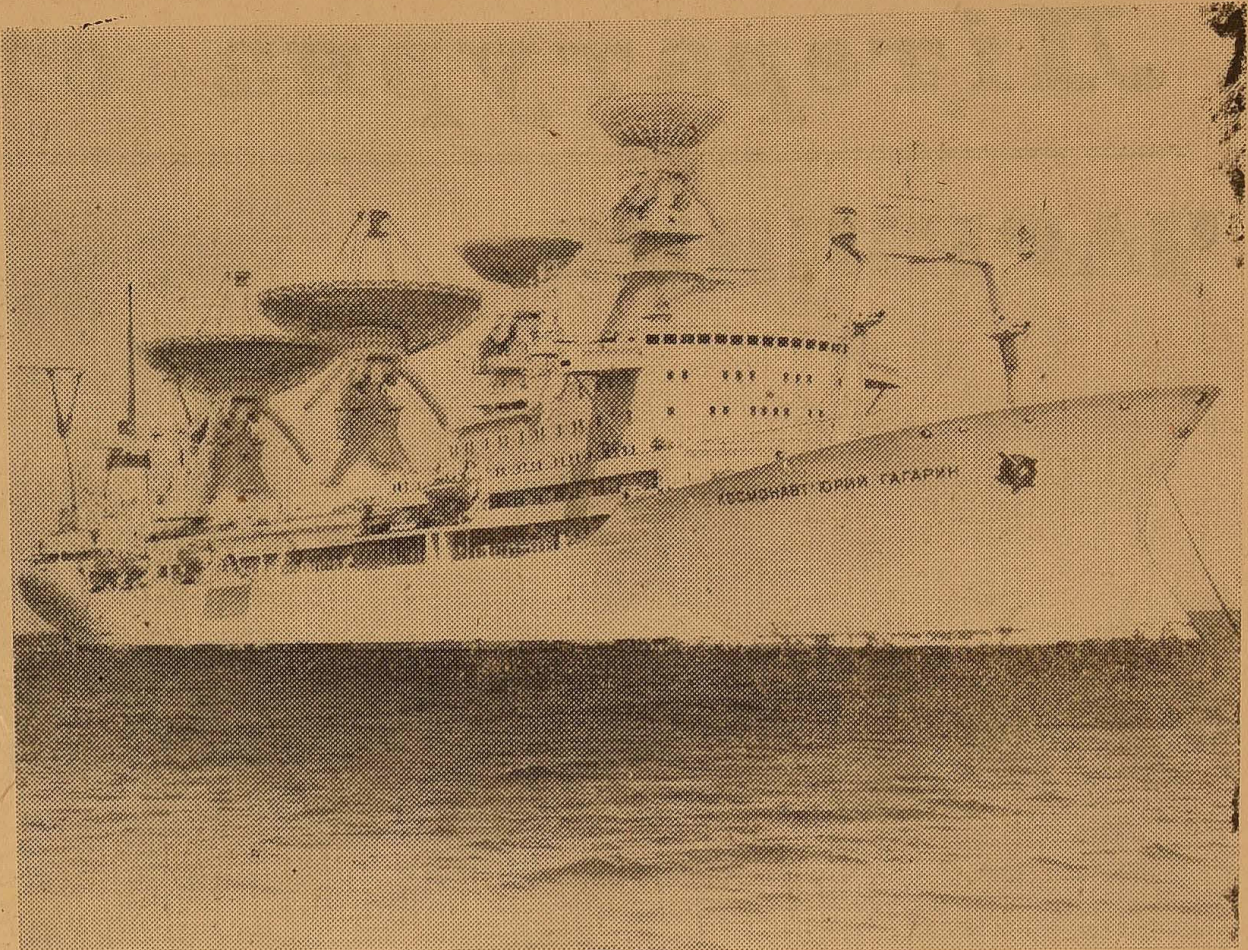
В університеті щорічно

поповнюється склад молодими викладачами, що читають лекції. Для лекторів-початківців і слід висловити найбільш суттєві педагогічні рекомендації.

З перших кроків лекторської діяльності треба прагнути до вироблення самостійного стилю читання лекцій. Треба вивчати досвід своїх наставників, корисно аналізувати досвід майстрів педа-

гогічної ниви, але не слід копіювати. Важливо зрозуміти стиль розробки і читання лекцій у досвідчених вчених, усвідомити творчі ідеї.

Адже кожний передовий досвід містить в собі передові наукові і педагогічні ідеї. Ці ідеї і слід по-творчому використовувати в своїй практиці, для формування особистої лекторської майстерності. Треба уважно слідкувати за розвитком науки і практики. Одержаний раніше в вузі потенціал швидко старіє. Але не тільки це слід урахувати. Важливо і самому бути дослідником, вносити свій вклад в розвиток науки. Ще М. І. Пирогов, говорячи про університетський учбовий процес, підкреслював, що в умовах університету учбовий і науковий початок зливаю-

Флагман флоту Академії наук СРСР науково-дослідне судно «Космонавт Юрій Гагарін» біля берегів Одеси.

(Фотохроніка ТАРС).

Справи наукові

Високими досягненнями зустрічає День науки колектив Одеського державного університету. В ОДУ нараховується 10 загальноуніверситетських кафедр і 9 факультетів, які мають у своєму складі 60 кафедр, які очолюють досвідчені вчені. У 1981—1982 учбовому році в ОДУ працюють 805 викладачів.

У 1982 р. в ОДУ стало на 5 докторів та 42 кандидатів наук більше.

Виконуючи історичні рішення XXVI з'їзду КПРС, колектив університету включився в соціалістичне змагання під девізом: «Творчий союз вищої школи і виробництва — на службу п'ятиріччю».

У 1981—1982 учбовому році в університеті виконувалось 295 науково-дослідних робіт, 122 із них запроваджено в народному господар-

стві з економічним ефектом 10,5 млн. крб.

Всебічно розвивається науково-технічна творчість в підрозділах університету. Оформлено і подано в Державний комітет у справах винаходів та відкриттів при Раді Міністрів СРСР 120 заявок на винаходи, 53 з них одержали авторські посвідчення.

Науковці ОДУ беруть активну участь у проведеному всесоюзних, республіканських і міжвузівських наукових конференцій, забезпечивши їх високим ідейним і науковим рівнем.

На міжнародних всесоюзних і республіканських виставках науковці ОДУ представили біля 100 експонатів, з яких 9 відзначено нагородами.

390 наукових робіт було представлено студентами, 43 з них відзначено нагородами.

ЗАПРОШУЄМО НА КРОС !

18 квітня в парку ім. Леніна відбудеться фінал комсомольсько-молодіжного кро-

су ОДУ, присвяченого 112-й річниці з дня народження В. І. Леніна. В кросі візь-

муть участь близько 400 студентів і співробітників університету. Початок змагань об 11.00.

СПОРТКЛУБ.

ймання лекції, сприяє самостійній роботі.

Лекції треба створювати свої. Якщо на театральній сцені, за словами Неміровича-Данченка, бувають ролі зіграні і ролі створені, то і навчальні лекції теж можуть бути зіграні (завчені) і лекції створені. До цього і треба прагнути: створювати свої лекції і свої лекційні курси.

А як бути з записами лекцій студентами? Чи потрібно писати конспекти? Так, безперечно, потрібно. Доведено експериментально, що студент, який робить короткі записи, слухає лектора вибірково, аналітично, виходить, що уважніше, глибше пізнає теорію, методологію, уловлює позицію лектора.

Безперечно, треба полегшувати працю студентів, читати лекцію доказово, чітко виділяючи суттєве, а не говорити «єдиним потоком».

Кожна лекція повинна мати точну адресу: студенти перших або старших курсів, вечірники, або денної форми навчання. Треба враховувати підготовку студентів з даного курсу, рахуватись з тим, скільки часу відведено на весь курс, чи будуть практичні або семінарські заняття і т. п.

Ось такі деякі педагогічні побажання лектору-початківцю.

**І. КОБИЛЯЦЬКИЙ,
зав. кафедрою
педагогіки, професор.**

Лектору - початківцю

товувати методичні засоби. Найважливіше значення має і особистий фактор. Особистість педагога впливає на студентів в не меншій мірі, ніж методи і методичні засоби, якими він користується. Як показують дослідження, особистість вченого-педагога розкривається в очах студента такими якостями: чіткість і переконливість наукових і ідейно-політичних позицій, знання сучасних проблем науки, довіря до студентів.

Особливу увагу звертають зараз на вдосконалення лекційного викладання. Мінвуз СРСР розробив інструктивний лист «Про підвищення рівня лекцій, підсилення їх значення в підготовці спеціалістів».

В університеті щорічно

поповнюється склад молодими викладачами, що читають лекції. Для лекторів-початківців і слід висловити найбільш суттєві педагогічні рекомендації.

З перших кроків лекторської діяльності треба прагнути до вироблення самостійного стилю читання лекцій. Треба вивчати досвід своїх наставників, корисно аналізувати досвід майстрів педа-

гогічної ниви, але не слід копіювати. Важливо зрозуміти стиль розробки і читання лекцій у досвідчених вчених, усвідомити творчі ідеї.

Адже кожний передовий досвід містить в собі передові наукові і педагогічні ідеї. Ці ідеї і слід по-творчому використовувати в своїй практиці, для формування особистої лекторської майстерності. Треба уважно слідкувати за розвитком науки і практики. Одержаний раніше в вузі потенціал швидко старіє. Але не тільки це слід урахувати. Важливо і самому бути дослідником, вносити свій вклад в розвиток науки. Ще М. І. Пирогов, говорячи про університетський учбовий процес, підкреслював, що в умовах університету учбовий і науковий початок зливаю-

Літературна сторінка

ЧАРІВНИЦЯ

(Етюд).

Прийшла раптом весна. І усмішки, і квіти, і радість. Відчуваю в собі стільки любові, що боюсь маленької весняної грози. А що, як вона разом з водою вилле під ноги і щастя? А чийсь великі модні черевички пройдуться по джерельній чистоті струмка і на асфальті залишать лише сліди... Як я боюсь цього!

А тебе все нема. Хоч прийшла весна. Ти десь заблукав, в якомусь дрімучому лісі, а, може, в весняних квітах?... І зовсім забувася, що вони швидко відквітнуть. Моя ж любов — вічна.

Я шукаю тебе в кожному прохожому. Очі, усмішка, руки... Вони чи ні? Які — чорні, голубі, зелені, чи сірі, як дим? Які вони, очі твої?

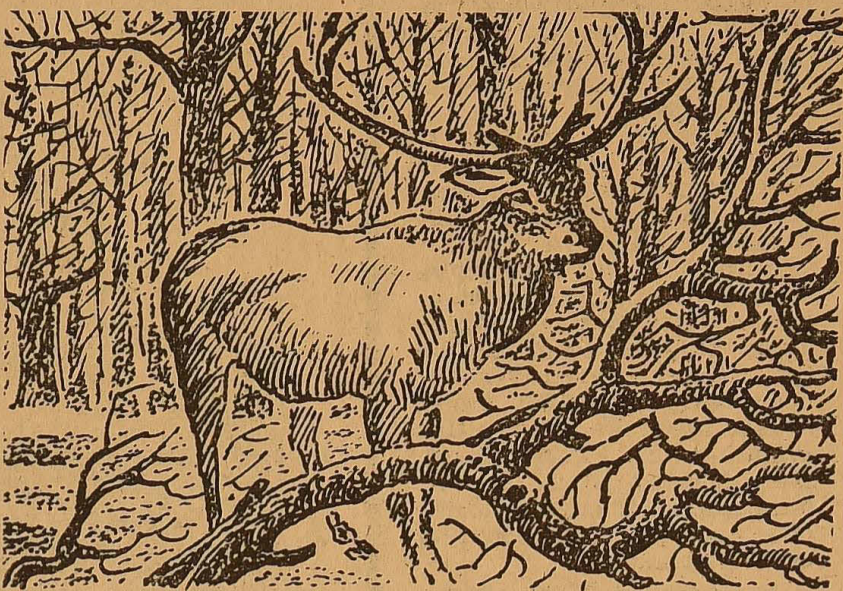
Мовчиш. А десь ходиш. Поруч. Близько. Чи зовсім далеко. І не знаєш, що я втомлююсь чекати, втомлююсь любити, мрію...

Сьогодні я зустріла дівчину з квітами. В очах — стільки щастя! Бігла по вулиці — юна, стрімка і смілива, наче зіткана з променів.

Раптом вона зупинилась, оглянулася. І махнула рукою. Кому? Може, тому стрункому юнаку на зупинці? Чи дідусяві, мамі? Тільки всі чомусь усміхнулись у відповідь. Неначе вона всім дарувала весну. І я усміхнулась.

Хотілось зірватись раптом і бігти зі всіх сил, летіти назустріч сонцю, весні, назустріч своєму щастю — за юною квітницею і нехай через літо, осінь, зиму — тільки б не стояти, тільки б не чекати...

Галина ВІКТОРОВА,
студентка V курсу філологічного факультету.

Як і колись, —
знеможена отава,
Затерпі верби, стомлені
стежини.
Як і колись, упасти мені
в травах
У вечір — дно
розпеченої днини.
Як і колись, відчуті,
що я — крапля,
Остання крапля гомінкого
дня...
Дивитись в лузі, як
поважна чапля
Спочити день в тумани
заганя.
Василь ДРЕМЛЮГА.

Поетичний світ

Президія Академії наук УРСР, розглянувши подання журі, присудила республіканську премію АН УРСР ім. І. Я. Франка 1982 року члену-кореспонденту АН УРСР, професору Леоніду Новиченку за монографію «Поетичний світ Максима Рильського (1910—1941)».

Л. М. Новиченко — відомий радянський критик і літературознавець, автор багатьох літературно-критичних та теоретичних монографій, присвячених проблемам розвитку української й багатонаціональної радянської літератури, творчості Т. Г. Шевченка, П. Г. Тичини, М. Т. Рильського, Мирослава Ірчана. За книгу «Нелюстрація—відкриття!» в 1968 році удостоєний Державної премії Української РСР ім. Т. Г. Шевченка.

У відзначеній монографії «Поетичний світ Максима Рильського (1910—1941)» Леонід Новиченко не лише простежує творче становлення і еволюцію видатного українського митця впродовж тридцятиліття, а й вносить ряд істотних коректив у саму методологію її дослідження, счас якісно нового рівня в осмисленні фактичного матеріалу.

Майстерне володіння методологією аналізу складних творчих шляхів митців першої половини XX століття, поєднане з притаманними дослідникові чіткістю соціально-класових критеріїв оцінки естетичних явищ, уперше дозволило глибоко переосмислити розкрити еволюцію поета і його ліричного героя в безпосередньому зв'язку з епохою.

Безперечним надбанням монографії є також органічне поєднання широти аналізу проблем із глибоким проникненням у найтонші, специфічні особливості поетичної творчості, найглибших поетичних таємниць.

В. КУГАЙ.

БОГДАНКОВА
БАНДУРА

Бандура в Богданка
Бринить на всю силу,
Бабуся Богданку
Бандуру купила
Весела бандура
Дзвенить голосисто —
Бабуся Богданка
Зове бандуристом.

Вадим ПЕПА.

СМАЛЬТА,
НАРОДЖЕНА
ПОЛУМ'ЯМ

Мозаїка — мистецтво

Древнє

Мабуть, не буде помилковим твердженням, що смальта, так зване глушене кольорове скло, є одним з найвиразніших засобів монументального мистецтва. Протягом століть цей матеріал не втрачає своєї барвистості, не тьмяніє від спекотливого сонця чи лютого морозу, він, можна сказати, є вічним.

Виробляти смальту почали ще з часів Київської Русі. Однак після нашествия ординців рецепт її виготовлення, здавалося, було безповоротно втрачено.

Першим, хто взявся розкрити таємницю смальти, був російський учений Михайло Ломоносов. До цього його спонукало враження, яке справила на вченого мозаїка київських соборів. М. Ломоносов створив майстерню, де виготовлялися із смальти портрети, ікони, ландшафтні зображення.

У нашій республіці до мистецтва мозаїки художники зверталися ще в довоєнні роки. Зачинателю української мозаїстики — Степану Кириченку. Широка географія настінних витворів цього митця — Київ, Москва, Канів, Ізмаїл, Кілія, Ялта, Миргород та багато інших міст і сіл.

Сорок років художники Кириченки — Степан Андрійович, його син Роман та невістка Ірина — присвятили мозаїчній Шевченкіані. Київський музей Тараса Шевченка, його канівський філіал прикрашають їхні мозаїчні композиції.

Уже перші повоєнні роки ознаменувалися для столиці України початком відродження настінного мозаїчного мистецтва. 1947 року С. Кириченко і Н. Клейн оздобили золотом смальтою підніжжя пам'ятника генералові М. Ватутину в Києві, а портрет В. І. Леніна із смальти роботи Степана Андрійовича був навично вмурований у стіну Київського державного музею українського образотворчого мистецтва.

Неподалік моста імені Є. Патона через Дніпро, на узвишші, споруджено Український державний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941—1945 років. Творчій групі художників Кириченків було доручено оздобити його. Загальний обсяг двадцяти мозаїчних композицій становить майже 300 квадратних метрів настінної площі.

...Багато століть чарують око стародавні мозаїчні шедеври. Нині до вічно молодого мистецтва звертаються нові й нові покоління митців.

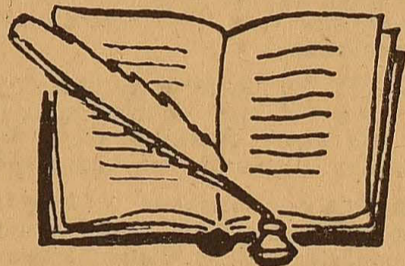
А. ОСАДЧИЙ.

ВІДПОВІДІ НА КРОСВОРД.

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 5. «Варнак». 6. Щепкін. 9. Аркас. 11. Чехов. 12. Майборода. 15. «Сотник». 18. «Тополя». 19. Тихонов. 20. «Еретик». 21. «Кобзар». 24. Живопис. 26. «Тризна». 27. Курбас. 31. «Гайдамаки». 33. Тасін. 34. Умань. 35. Ватуля. 36. Дніпро.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Назар. 2. «Кавказ». 3. Негода. 4. «Лілея». 7. «Пророк». 8. Гоголь. 10. Волнов. 13. «Титарівна». 14. Бондарчук. 16. Чигирин. 17. «Молодик». 22. Мовчан. 23. Тропан. 25. «Марина». 28. Забіла. 29. «Оксана». 30. Білаш. 32. Гмря.

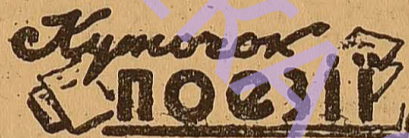
Редактор В. НІКОЛАЄВ.

ІДЕ ВЕСНА...

Весно, весно,
Йди у сад!
Навели ми
З дідом лад.
Погребли
Торішні листя.
Підмели
Доріжки чисто.
Дід садив
Нові деревця,
Я полив їх
Із відерця.

Вадим ПЕПА.

Сайд-Селім САЙДОВ.

РУЧЕЙ

Стропиво и велеречиво
С горы высокой и крутой
Бежит наскоком, торопливо
Ручей с живительной водой.
Чужда потоку остановка —
Летит вперед, не зная бед,
И на ходу трезвонит ловко,
Как в детстве мой велосипед.
Среди камней несется с песней,
Гордится песенной судьбой
И отражает мир небесный
В душе прозрачно-голубой.
Мне так же хочется крылато
По жизни без конца парить,
Чтоб через кровь прошла баллада,
Чтоб сердце людям подарить.

Перевел с чеченского Анатолий ЯНИ.

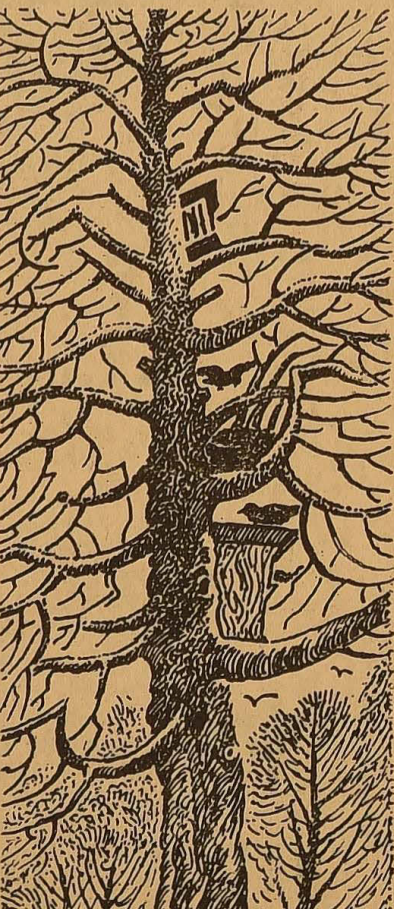
НАЗИМ ХІКМЕТ.

ШЕВЧЕНКОВЕ СЛОВО

Я на порозі міста зупинився
І зрозумів, що це ж про
нього мріяв,
А це як в очі карі
подивився,
То так відразу й закохався
в Київ.
У ньому гори й води — все
священне,
І золотих пісків Дніпро
насяв,
Стоять каштани, мовби
наречені, —
І я відразу ж закохався
в Київ.
Йому вже тисяча п'ятсот.
Віками
Його точили моті буревії,
Обличчя помережене
пружками —
Та я відразу ж закохався
в Київ.
Над ним блакить, як у моїм
Стамбулі
І ніби рідний вітерець
повіяв,
Я Київ славить у віршах
буду,

Бо я ж відразу закохався в
Київ.
Лиш на порозі міста
я сплився,
Мене в задумі привітав
Шевченко,
Я в його очі щирі подивився
Й вустами до руки припав
низенько.
Ми їли хліб і сіль в його
господі,
Лице в Дніпрі умивши, я
промовив:
«Ти ніс, учителю, судьбу
свого народу,
У мене ж — про мою
вітчизну слово».
Ми з ним про вірші й думи
говорили.
«Словам із серця треба дати
крові», —
Сказав Тарас. І я почувся
в силі,
Коли подав мені своє перо
він.

Переклад Григорія ХАЛИМОНЕНКА.

ПИШІТЬ НАМ:

270000, Одеса-центр, вул.
П. Великого, 2, держуніверси-
тет, редакція газети «За нау-
кові кадри».

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Радянської Армії,
24.

ДЗВОНІТЬ:

телефони: міський 23-84-13,
внутрішній 841 (з міста
206-841).